

מידות טובות ללא תורה, היתכן? הרה"ג רבי נח קניאל שליט"א

אשר אנו באים ללמוד ולהתבונן מדרכי השופטים, עלינו לדעת מה היתה מעלתם העצומה של דור השופטים.

בשבת שעברה קראנו בהפטרה, כיצד שמואל הנביא מוכיח את עם ישראל על כך שהם רוצים מלך,

ובפרק י"ט מצאנו ביטוי חריף ביותר "ואתם היום מאסתם את אלוכיכם, אשר הוא מושיע לכם"

והדבר פלא, והלא יש מצוה בתורה בפ' שופטים "שום תשים עליך מלך"!

ומבאר הנצי"ב - תקופת השופטים היתה קופה של רמת בטחון בה' בצורה הגבוהה ביותר. אין צבא, אין מחסני נשק, אין מודיעין אין שרי צבא, אין כלום! וכאשר באה מלחמה, עם ישראל צועק לה. וה' שולח שופט, אשר מושיע את ישראל. וכך זה ממשיך לאורך כל ספר שופטים, כ-300 שנה.

ואז בני יורדים מדרגתם הרוחנית, ודורשים מלך עם צבא מסודר, אינם מסוגלים להיות בעלי דרגת בטחון כזו גבוהה. ועל זה היתה טענת ה' עליהם, על ירידתם בדרגת הבטחון.

וכעת נתבונן במקצת

דרכי הנהגתם. השבת נקרא בהפטרה את ספור יפתח, "ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב" שופטים י"ח, ג' ומבאר הירושלמי במס' שביעית - "ארץ טוב" שפטורה מן המעשרות והדבר פלא, מה טוב בבריחה חלילה מן המצוות!?

מבאר האדמו"ר מאז'רוב זצ"ל

בספרו אש דת יפתח כידוע נושל מהירושה המגיעה לו ע"פ דין "ויגדלו בני האשה ויגרשו את יפתח, ויאמרו לו, לא תנחל בבית אבינו כי בן אשה אחרת אתה". (פ' י"א פ' ב').

וברור שע"פ דין למרות שהיה בן פילגש היה יפתח יורש ככל היורשים, וכעת עמדו בפניו שתי

|| להערות - הרב ידידיה שוורץ Ys9040@okmail.co.il

'אחד התפקידים החשובים הם שאדם יכיר תמיד חסדי ה' < מן רבי דב יפה זצוק"ל

זיכור החומר

"זאת חקת התורה וגו' (יטב),

ידוע שמצוות פרה אדומה היא מן החוקים, אמנם עלינו ללמוד את חלק השכל שמונח בכוונת המצווה, מצינו דברים נכבדים בשל"ה הק':

"אמנם לענין דרך חיים תוכחת מוסר יוצא מזה הן לענין מעשה, והן לענין תלמוד. לענין תלמוד - האדם מחויב לילך בהשגת האלוקות כפי כוחו, ובזה הוא מטהר את חומרו ומזכוכו כי הוא נמשך אחרי האלוקות, ואז הוא **מטהר את הטמא**. אבל הנכנס במופלא ממנו, אז הוא כרואה פני חמה בתוקפה, ועיניו חשוכות וזה **מטמא את הטהורים**". זהו הלימוד שלנו, שאדם צריך כמה שיותר להשיג ביחס לקב"ה.

הכרה בחסדי ה'

"ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לטבוב את ארץ אדום, ותקצר נפש העם בדרך. וידבר העם באלוקים ובמשה, למה העליתנו ממצרים למות במדבר, כי אין לחם ואין מים. ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (כאד),

'נפשנו קצה בלחם הקלוקל'. ומה הוא הלחם הקלוקל אומר רש"י, "אמרו עתיד המן שיתפח בקרבנו, כלום ישנו ילוד אשה שמכניס ואינו

מוציא". הם תמהו, האם יש ילודי אשה שיש להם מן הרי זהו מזון שמלאכי השרת משתמשים בו. וזה עלה לישראל ביוקר רב - 'וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל' מדוע, אומר רש"י: יבוא נחש שלקה בהוצאת דיבה ויפרע ממוציאי דיבה. יבוא נחש שכל המינים נטעמים לו טעם אחד ויפרע מכפויי טובה, היתה טענה על ישראל.

חז"ל אומרים שהקב"ה אמר כְּנִי מתרעמים הם, עשיתי את יוסף שליט במצרים ומה הוא אמר 'נסתרה דרכי מה'. ישנה טענה כלפינו שאנו מתרעמים. ישנו טבע באדם שאם לא מתאמץ להשיג ולהכיר את חסדי ה', הוא מתחיל להתרעם. היתה טענה על ישראל למה הם קראו לזה הלחם הקלוקל, הלא לטובתכם נתכוונתי. אחד התפקידים החשובים הם שאדם יכיר תמיד חסדי ה'.

היה זמן שלא היו פנימיות, ומי שרצה ללמוד תורה היה צריך לחזור על פתחי ישראל, כל יום ממשפחה אחרת ולבקש: "אולי אתם יכולים לתת לי יום אחד לאכול", כך היה המצב. היו הולכים ל'ימים'. ברוך ה' שהמצב כעת שראשי הישיבות טורחים שיש פנימיה והכל בסדר - חסדי ה'. אם אדם לא שם לב לחסדי ה', פעמים שהוא נכנס לחדר האוכל ואומר 'היום אין מה לאכול'! מה יש

משנת חכמים
מתורתם של רבותינו

אפשרויות לריב על זכויותיו, ולהלחם על חלקו המגיע ע"פ דין או לותר ולא לריב. וזה מה שעשה יפתח. אולם יפתח פחד, שכאשר יגיע לשלב לאכול מעשר שני יפגש עם אחיו, ואז תתעורר המריבה מחדש, ולכן העדיף ללכת למקום שפטור ממעשרות. וזהו "הטוב הפטור ממעשרות ימנע את המריבה הבאה. וכאן ממשיך האש דת זצ"ל, לכאורה מדות נפלאות ביותר, אולם בהמשך בפרק י"ב, כאשר בני אפרים רבו עם יפתח שהיה משבט מנשה. מספר הנביא כיצד הכו אנשי גלעד בבני אפרים ע"כ ציווי של יפתח ולהיכן נעלמו המדות המופלאות!?

עונה האש דת - לפי שיתפתח לא היה בן תורה (כך גילו לנו חז"ל, ובלי זה לא היתה לנו אפשרות לומר דבר זה) וכיון שהמדות הנפלאות לא היו נטועות בלימוד התורה, בשעת מבחן לא עמד בנסיון.

יעזרונו ה', ללמוד ולקיים את חכמת הויתור. ואת התחבולות שיש לעשות בכדי למנוע מריבה ומחלוקת ולזכור שקשה להתמיד במדות טובות מבלי יגיעת התורה.

את חכמת הויתור. ואת התחבולות שיש לעשות בכדי למנוע מריבה ומחלוקת ולזכור שקשה להתמיד במדות טובות מבלי יגיעת התורה.

אם נמצא חן, נקבל שכל טוב

"אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'". הקשה הגר"י רפפורט שליט"א בספרו "שיח יהודה", מדוע לא נמנה ענין זה בין מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם? והשיב, שמ"ח הדברים הינם מעשים שעל ידם התורה נקנית, בבחינת מעשי קנינים הנצרכים לרכישת הדבר הנקנה. אולם בקנין התורה, יש צורך בדבר נוסף למעשה הקנין, והוא מעכב בחלות הקנין. והיינו, שהאדם ישיר את עצמו להיות כלי המוכן לקליטת התורה! וזהו "ממית את עצמו עליה".

רק לאדם כזה יכולה התורה להיקנות! וכשם שגוי שיאמץ לעצמו את כל המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, הרי בודאי שהוא לא יזכה לתורה, כך הוא הדבר באשר לכל יהודי כשר שאינו ממית את עצמו עליה.

לפי"ז, ניתן למצוא רמז נאה בפסוק אחר מפרשתנו: "באר חפרוה שרים... ומדבר ממתנה". אפשר שנרמז כאן, שגם אחרי שהשרים חפרו והנדיבים כרו, עדין ישנו צורך שהאדם יעשה עצמו כ"מדבר". מדוע? כי התורה ניתנת לנו ב"מתנה", ע"י נתן התורה יתברך שמו. והנתינה תלויה ברצון הנותן, והוא יתן את המתנה היקרה למי שימצא חן בעיניו. ובידינו הדבר. נוכל למצוא חן בעיניו, אם נשכיל לעשות עצמנו כמדבר.

המיתה שמרבה חיים - רצונך שלא תמות, מות, עד שלא תמות

"אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'". להבנת משמעות "ממית עצמו עליה", ננסה להלן להבין בס"ד את הסברו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל המובא ב"קובץ איגרות" (ח"א איגרת ג) וזה לשונו: "המיתה שבכאן, הוא הנטיה מפשוטו של החיים, לעומקו של החיים, לתוך תוכו של החיים. כל שהאדם מרבה בשבירת המידות מרבה חיים". (ראה שם את ההמשך)

פשוטו של חיים, זוהי המשמעות הרדודה שמיחסים באי העולם המגושמים, לדבר הנעלה והיקר כל כך - החיים. הימצאות האדם בעולם הזה בגוף מגושם מלא תאוות וחסר רסן, יוצרת במוחו אשליה אומללה ומשוללת תוכן, במבט שלו על החיים. הנהייה אחרי התאוות והעינוגים, מסמאת את עיניו ומשליטה עליו מידות רעות.

אל תחת השולחן, נבח חמש נביחות ויצא. גערה בו האשה: הלא אמרתי לך לנבוח ארבע נביחות, למה זה נבחת חמש?! השיב לה האיש בגאון: רצייתי להראות לך מי הוא המחליט כאן בבית!

זהו פרצופם האמיתי של אלה הדוגלים ב"פשוטו של חיים", אשר במקום להגיע אל "תוך תוכו של החיים", הם נשלטים ע"י תאוותיהם ומידותיהם, ומתיימרים לחשוב שהם שולטים במצב. ול"מיתה" זו הם קוראים "חיים". אשרינו.

משל ב': הוזכר כבר בגליון חשוב זה ההבדל בין גן חיות לבין סאפרי. בגן החיות, החיות בכלוב ובני האדם מתהלכים בחופשיות. לעומת זאת בסאפרי החיות בחופש והאדם כלוא. גם כאן ישנו ביטוי נמרץ לאושרם של הממיתים עצמם על התורה, שמיתתם מתבטאת בכליאת כוחות התאוה ואהבת התענוגים, שהם הצד הבהמי של האדם, בכלוב. והם זוכים לאושר האמיתי - "אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב".

לעומתם אנשי "פשוטו של חיים", כולאים את האדם שבהם, הכולל את כל מאווי הנשמה ורצון התורה, בכלוב. והכוחות הבהמיים שלהם משוללי רסן, מתנהלים בחופשיות, והם חיים באשליה שהם "שולטים במצב".

יהי חלקנו עם הממיתים עצמם על התורה, ונזכה לחיות תמיד את חיי עולם שנטע ה' בתוכנו.

זהו "פשוטו של חיים", כי ככה זה כשחיים פשוט, בלי מחשבה בלי תורה.

כדי לצאת מה"ביצה הטובענית" הזו, צריכים "להמית" את כל הגידולים הממאירים הנ"ל. ולצאת מהמצב המוזנח והנאלח כל כך, לנטות מדרך החתחתים הזו. זהו השלב הראשון - "הנטיה מפשוטו של החיים". זוהי בחינת "סור מרע", שהרי לכל אחד מבאי העולם הזה, יש שייכות לעולם החומרי, מי יותר ומי פחות. מכל מקום הנטיה הזו, מבשרת תפנית לעבר הכיוון הרצוי.

בזה האדם משיל מעצמו או לפחות מצמצם את שייכותו ל"פשוטו של חיים", ופותח במסע לעבר "עומקו של חיים", כאשר המגמה להגיע "לתוך תוכו של החיים". זהו מחוז חפצו, "פה אשב כי איתיה". כאן ורק כאן מוצאים את הזוך והטוהר ואת האושר האמיתי. וככל שממית את "פשוטו של חיים", והוא "מרבה בשבירת המידות" - הוא "מרבה חיים".

שני משלים

מסופר על אדם בזוי ומסכן שראה גיהנום בחייו, בהיות אשתו מושלת בו, ובנוסף לכך גם תבונה חסרה לו ולא השכיל לראות את מצבו לאשורו. ותעיד על כך העובדה שביום בהיר אחד פקדה עליו אשתו לשבת מתחת השולחן, ולא לצאת משם עד שינבח ארבע נביחות ככלב. נכנס האיש

הרב ישי שמואל קלי ז"ל - המשך קווים לדמותו

עובדות אודות איש נקי וחסיד ♦ מאת ידידיו

- נתן לי מאוד הרגשה של כבוד, ותמיד נתן לי להרגיש שאני יותר ממנו גם כשהתקשתי להחמיא לו הוא קיבל את המחמאה אבל אמר אתה הרבה יותר ממני, בצורה משכנעת.
- שוחחתי איתו הרבה בענייני השקפה והוא בירר כל דבר עד כמה שיכול ואח"כ שאל למעשה את רבותיו.
- היה דבוק מאוד ונאמן מאוד לרבותיו והלך בדרכם על כל צעד ושעל אהב אותם והעריץ אותם והם אהבו אותו מאוד כמו בן. נסע לימים נוראים להתפלל עם הרה"י הר"ר נחום רגוזניצקי שליט"א במסירות עם כל המשפחה מאז החתונה עד השנה האחרונה.
- היה נאמן מאוד להשי"ת בכל צורת חייו בהלכה ובמנהגים בשמירת העיניים והלשון. סיפר לי על נסיונות שעמד במסירות נפש.
- חי עם הקב"ה על כל צעד ושעל ובכל דבר שאל מה רצון ה' ומה ה' שואל מעמו.
- היה לו אמונה חזקה ותמימה שנתנה לו שלווה ונחת ובטחון בהשי"ת בכל המצבים. בכלל זה היה לו אמונה חושית בביאת המשיח ודיבר על כך כל הזמן.
- נתן את כל נשמתו לביתו וילדיו הרבה פעמים שוחחתי עמו בענייני חינוך והשקיע בכך הרבה מאוד מחשבה והתייעץ עם רבותיו על כל צעד ושעל.
- כמה פעמים שמעתי אנשים מדברים איתו בצורה ממש של 'חוסר טקט' והוא הגיב בשתיקה

המשך בעמ' הבא <<<

יול"ע"י
משנתה של תורה - רכסים ©
054-846-8706
Mishnatar@gmail.com
153-4-653-1557

לרפואת
יוסף משה בן אורה
יצחק בן תמר
בתושחי"י

זמני היום - לאופק רכסים

10:21	ס"ז תפילה	19:22	הדלקת נרות
12:44	חצות	05:35	בן החמה
19:51	שקיעה	08:13	סוקל"ש מג"א
20:34	צאת שב"ק וי"ט	08:25	מג"א - 72
21:04	ר"ת	09:10	גרא

זכנו לקבל שבתות מתוך רוב בריאות ושמחה

לקוחות כללית ברכסים, לשירותכם מוקד שבת מרפאות סביון, רח' סביון 40 טל' 04-6641025

שעות פעילות

ליל שבת 20:00-18:00 | שבת 12:00-8:00

לשירותכם, מנהל קשרי קהילה ברכסים:
הרב דני בוקובזה 054-8457898

בס"ד

'אין עוד'.

אולם לעצמו נהג הגר"ח לומר גם 'על כן נקוה'
[אלא ד' אמות של הלכה פמ"א ס"ח]. וכן הוא בכל
הסידורים וכן הוא מנהג העולם. וכ"כ בספר
רוח חיים [פלאגי ס"י תכ"ו סק"ג] שהאומרים 'עלינו
לשבח' יאמרו גם 'על כן נקוה' עיי"ש.

הכריעה ב'עלינו לשבח'

ובענין הכריעה, המ"ב [ס"י תכ"ו סק"ד] כתב בשם
השל"ה שבשעה שרוקד, לא יכרע בברכיו כדי
שלא יהא נראה כאילו כורע ללבנה.

וכתב בספר כרע רבץ [עמ' שכ"ו] שה"ה באמירת
'עלינו לשבח' שיש להזהר שלא לכרוע כנגד
הלבנה אלא לצד אחר.

אמירת 'עלינו לשבח' ב' פעמים

אדם שלא הספיק לומר 'עלינו לשבח' בסוף
תפילת ערבית, האם באמירת 'עלינו לשבח'
שלאחר קידוש לבנה, יוצא ידי חובה גם עבור
אמירת הע'עלינו לשבח' של תפילת ערבית.

הגר"ח קניבסקי [עלי ש"ח עמ' ק"מ] השיב שאולי
יוצא יד"ח גם עבור 'עלינו לשבח' של תפילת
ערבית.

וזה רק בדיעבד, אבל לכתחילה כבר כתב הכף
החיים [פלאגי ס"י ל"ו אות כ"ד] שאין לכוון לומר
'עלינו לשבח' רק לאחר הקידוש לבנה גם עבור
תפילת ערבית. דהרי הטעמים לאמירה אחרי
קידוש לבנה אינם מהטעם שאומרים אחר
התפילה.

ספרדי המתפלל אצל אשכנזי

ואם ספרדי מתפלל אצל אשכנזים כתב הילקוט
יוסף [דיני ברכת הלבנה אות מ'] שיאמר עמהם
'עלינו לשבח'. והטעם דהוא לא גרע מאדם
הנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור אומרים עלינו
לשבח שכתב המ"ב [ס"י ס"ה סק"ט] שיאמר עם
הציבור משום דרך ארץ.

מקור אמירת 'עלינו לשבח'

מנהג בני ספרד שלא לומר 'עלינו לשבח' לאחר
ברכת הלבנה וכמו שכתב החיד"א [מורה אצבע
אות ק"צ] וז"ל 'אחר ברכת הלבנה לא יאמר
'עלינו לשבח' כמו שנתפשט באיזה עיירות'.
אולם מנהג בני אשכנז לומר 'עלינו לשבח',
כמובא בכל הסידורים.

טעם אמירתו

ובטעם מנהגם של בני אשכנז שאומרים 'עלינו
לשבח', כתב בספר טעמי המנהגים [ענייני ר"ח
אות תס"ג] משום שבמסכת בבא בתרא [ע"ה]
איתא שפני יהושע כפני הלבנה, ויהושע הוא
זה שתקן את 'עלינו לשבח' כשכבש את יריחו
כמובא בכל בו ס"י ט"ז. ומשום הכי אומרים
'עלינו לשבח' לאחר קידוש לבנה.

והביאור הלכה [ס"י תכ"ו בא"ד 'ומברך'] כתב
'שמעתי מאחד דברי טעם במה שנהגו בכמה
מקומות לומר אחר קידוש לבנה עלינו לשבח,
בכדי שלא יטעו חס ושלום במה שאנו יוצאים
נגד הלבנה ושמחים נגדה שיש בה שום חשש
רעיון שאנו נותנים כבוד ללבנה, לכן אנו
אומרים עלינו לשבח ומסיימים כי ה' הוא
האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין
עוד'. עכ"ל.

עד היכן אמירת 'עלינו לשבח'

והנה המודקדק היטב בביאור הלכה [שם] יראה
שעיקר האמירה היא הקטע של 'עלינו לשבח'
ובלא הקטע של 'על כן נקוה' שהרי כתב
ומסיימים ב'אין עוד'.

ובאמת לטעם שהביא, שהוא להורות שאנו לא
נותנים כבוד ללבנה אלא לה' יתברך, די לומר
עד התיבות 'ועל הארץ מתחת אין עוד'. וכ"כ
הגר"ח קניבסקי [אשי ישראל, סוף הספר תשובה
של"ט] שכוונת הביאה"ל שמוסיימים בתיבות

תגובה בענין המקור לפשיטת הידים ככלי קיבול בברכת כהנים

לכאורה יש עוד מקור:

הבן איש חי [שנה א' פרשת ויגש אות י"ב] כתב שהמנהג בבגדאד כשאומרים פסוק 'פוחת את
ידך' פורשים כפיהם לעיני השמים והוא מנהג יפה לעשות בזה פועל דמיוני לקבלת השפע
מלמעלה.

והביא מקור לדבריו מדברי החיד"א בספרו 'חומת אנך' [דברי הימים ב' פרק ו' פסוק י"א]
דאיתא שם על שלמה המלך 'ויפרש כפיו השמימה' - להיות כלי מוכן לקבל השפע הנשפע
מלמעלה. עכ"ל.

ומתבאר מדברי החיד"א שבשביל לקבל את השפע יש לפרוש כפות ידיו. ויתכן לומר שגם
מכאן נלקח המנהג לפשיטת הידים ככלי קיבול בברכת כהנים שזהו זמן שנשפך שפע של
ברכה מלמעלה.

אחד הקוראים

וחיך בלי שירגישו. גם בתקופה האחרונה אחד
שלא ידע ממצבו שאל אותו בחוסר מחשבה,
וישי זצ"ל נהר שלא לגרום לו אי נעימות. גם אני
בידידותי אליו אמרתי לו כמה הערות לא במקום
בלי כוונה והגיב בשתיקה בלי שארגיש שטעית.

• לפני כמה שנים עברתי תקופה לא פשוטה,
ובזמן שרבים בכלל לא ידעו ושמו לב הוא
הרגיש בכך וממש רומם את רוחי במילים טובות
ומחמאות ועידודים בצורה שאני לא ידע שהוא
יודע.

• כיבד מאוד כל אחד וממש המליך כל אחד עליו
בנחת ונתן לו הרגשה שהוא נכבד.

• הרבה פעמים שהייתי צריך אוזן קשבת לדברים
אישיים ולספר על קשיים פניתי אליו. הוא היה
מיוחד בהשתתפות ובהקשבה אמיתית, וניסה
לעזור בצורה מכובדת בלי הערות. גם כשלא
הסכים איתי אמר את זה בצורה של מחמאה ולא
בצורה של הערה. כשראה אחרים רציניים מדי או
עם מצב רוח הצליח לגרום להם לחייך בצורה כזו
טבעית ונעימה בלי שירגישו שהם לא בסדר.

בכל הזדמנות שראה אותי בכלל ובבי"כ גרם לי
הרגשה של כבוד ונעימות בשיחה או במילה טובה
או בטפיחה על השכם וכד', גם אם כבר נתקלתי
בו כמה פעמים מוקדם לא יכל לעבור לידי שוב
בלי לגרום לי הרגשה טובה. אפילו באמצע
התפילה אם עברתי לידו נישק לי את הציצית
או את התפילין, או שנישק אותי עם הציצית כמו
שמנשקים ספר תורה.

• הצניע כמה שיכל את מצבו הבריאותי ולא רצה
להטריח את הציבור, ולעולם לא ביקש שיתפללו
עליו. ובכ"ז כשאנשים התענינו ענה להם. גם למי
ששאל סתם שבביל לדעת ענה בצורה מכובדת
ונעימה, מעולם לא התלונן על יסוריו כמו
שהעידו כל קרוביו.

• מעולם לא היה במריבה והקפדות על אף אחד.
דן לכף זכות גם כשנהגו שלא כשורה. היה לו עין
מאוד טובה על כל אחד וראה בכ"א רק את הטוב.

• בתקופה שהיה גר בורדים והיה לו רכב, ידעו
כל השכנים שיכולים לעלות לרכב לטרמפ לכלול
וחזור, וכן היה המנהג שכשאברך עשה קניה
בברכ"ל (שהיה ליד הכולל) היה מניח את הדברים
אצלו ברכב, ויכול לקחת אותם אח"כ ליד הבית.

• תמיד הקפיד על אמירת הקרבנות גם לפני
מנחה, והיה קבוע יורד למקלט בבית יצחק
לאמירת פיתום הקטורת מתוך הקלף, וכיון
שהחדר חשוך שם, היה קורא מפנס הפלאפון,
ואח"כ הביא פנס קטן ומניחו שם לכל מי שצריך.

• ההגדרה האמיתית שאפשר לומר עליו היא: מה
שכתב החו"ה "מנוחת נפש הבוטח" כל חייו היה
במנוחה ברוגע, תמיד היה חי עם ה', ולכן היה רגוע
בהכל. מתפלל רגוע לומד רגוע, מתייסר ברוגע.
תמיד הארת פנים על פניו מקבל הכל בשלוח
ובשמחה, לא מתלונן אף פעם, על מה כן התלונן
על ליקויים בעבודת ה', על חזנים שממחרים, על
המאחרים לתפילה, וכדו'.

• דבק ברבותיו: תמונת ראש הישיבה ר' נחום
רגוזניצקי שליט"א תלויה בפתח ביתו לאמר "ראו
תפארת שלימות וגדלות האדם". היה נוהג בדרכו
לכולל ומהכולל לבית לשמוע שיחות מרה"י
בפלאפון על רמקול. כמו גם בדרכו האחרונה
הביתית לישיבה של מעלה.

תגובה למאמר "חברותא לשם שמים"

רציתי להעיר על סיום מאמר שנכתב השבוע – אי"ה יהיו שכל מעשינו לש"ש... ובלי יכוחים. סוף ציטוט אמת הדבר כי כל מחלוקת גם בדברים שאדם צודק היא לא טובה, אבל בהקשר שנאמרו הדברים לבחירת חברותא רציתי לספר שנים שלשה מעשים שהיו

בחור תיכוניסט הגיע לישיבת חברון לשבוע ישיבה כמקובל אז. סדרו לו חברותא וכל יום ה' מגיע לסדר ולומד עם החברותא. יום א' כשהגיע ראה ביהמ"ד כמרקחה ויכוחים וצעקות עד לב השמים. שאל את החברותא שלו מה קרה?! הראה לו החברותא דברי הסוגיא שעסקו בה דברי הרשב"א בנושא והק' לו קו' עד הדברים. הבחו ניסה לתרץ, והחברותא מק' עלי. מנסה שוב ושוב דוחה דבריו. ומתפתח יכוח – אמר לו החברותא זה נושא הדין בסערת הרוחות שאתה רואה. החור התרשם עמוקות, רשם לעצמו את מיקום הסוגיא הנושא והדין, והחליט שכאשר הוא ילמד בישיבה בעז"ה ויגיע לסוגיא זו יעורר הדין מחדש. וכך ה' לימים המחזור הבא הוא כבר בחור בישיבה, ביום שהתכוננו ללמוד את הסוגיא הגיע במרץ ל"סדר" – לומדים דברי הגמ' והרשב"א – ואז מק' את הקו' לחברותא. החברותא שומע – ומגיב הערה יפה, בא נמשיך. הבחור מאוכזב כולו פונה לבחורים אחרים – ומקבל אותה תגובה. הוא לא יכול לסבול, רץ למשגיח הגה"צ ר' מאיר זצ"ל ומספר לו את הדברים – הגיב ר' מאיר וענה – כבוד התורה ירד פלאים. ע"כ והדברים מדברים בעד עצמם.

ומעשה נוסף הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל הגיע במסעו באנגליה לאחת הישיבות. וראה שני בחורים יושבים ולומדים ביחד – אחד הבחורים אמר הסבר בגמ' והשני – לא הסכים לדבריו. ואמר הסבר אחר, אומר הראשון – נו, שיהי' כדברך. שמע זאת ר' שלום ונכנס בסערה לביהמ"ד ולאחר בקשת הרשות, נעמד לדבר ואמר שכאשר היה הוא בחור בישיבה, בחורים לחמו על הדברים שלהם, ולא ויתרו בקלו, דפיקות על סטנדרים, וכמעט חולצות נקרעו, מה זה לא אכפת לך מה האמת בסוגיא.

ועתה למעשה הנוגע לבוגרי כפר חסידים – בחתונה של אחד התלמידים נפגש מורינו הרב זצ"ל עם ידידו מנוער ראש ישיבת פונביץ' הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל ובשתי הישיבות עסקו בתחילת פרק שני בב"ק סוגיא דצרות. ושניהם נכנסו לדין בסוגיא ולא שמו למה שקורה מסביבם. והנה מגיע הרגע שמכרים שקורים לרב לסדר חו"ק, והצבור נהי' בשקט, ואז נמעת שאגת הארי של מורנו הרב – "ניני" – והמשך הפרכא על חברו. [מורנו הגר"ד מן זצ"ל אמר לחתן – זכור זאת כל ימך את מה שאירע כאן.

ע"כ דברינו – יש הרבה להאריך בזה ואכ"מ.

זוטא שיבדיל מיד קודם התפילה, והטעם כדי שלא יתאחר שתית הכוס הרבה מעת שברך עליו ברהמ"ז. ובפשטות מדובר במי שעומד להתפלל עכשיו, ואעפ"כ כתבו האחרונים שיבדיל קודם התפילה. אמנם גם ראייה זו יש לדחות, ד"ל שכדי להרויח מעלה במצוה, מותר לו להקדים את השאינו תדיר, וכאן אם יקדים קודם להתפלל יפסיד את המעלה ששותה את הכוס מיד לאחר ברכת המזון. (אבל לכאורה תלוי במח' ר' יצחק אלחנן (באר יצחק סימן כ) ואג"מ (או"ח ח"ד סימן ס"ח) במי שבא לביהכ"ס והציבור עומד להתפלל מוסף והוא עדיין לא התפלל שחרית, האם יקדים להתפלל קודם מוסף עם הציבור, או שצריך קודם להתפלל שחרית התדירה, ואכמ"ל).

והנה בזבחים צ"א נסתפקה הגמ' תדיר ומקודש איזה קודם ולא איפשטא. ובסוגיא מבואר שמצוות של שבת נחשבות מקודש, ומהאי טעמא יש לומר דאף הבדלה דבאה מחמת שבת חשיבא מקודש. והרמב"ם (פ"ט מתמידין ומוספין ה"ב) פסק להלכה דיקדים איזה מהם שירצה. ולפי"ז אף בנידו"ד יכול להקדים הבדלה לתפילת ערבית משום שהיא מקודש. אמנם הרע"ב (זבחים פ"י מ"ו) והט"ז (או"ח סימן תרפ"א) נקטו דתדיר קודם. אבל בשו"ת רעק"א (סימן ט) משמע דס"ל כדעת הרמב"ם.

ובאמת שאלה זו יש לשאול על מש"כ המשנ"ב (סימן תרנ"א סקל"ד) בשם האריז"ל שיברך על הלולב בסוכה ואת שאר הנענועים יעשה בבהכ"ס, והרי מצות תפילה היא תדירה וקודמת לנטילת לולב. ואמנם יש לומר דמירי כשאינו עומד להתפלל עתה, וכמו שכתבנו למעלה. אבל במ"ב דרשו (סימן תרנ"א הע' 56) הביאו בשם הגר"ק ליישב דדין תדיר נאמר רק כשיכול לקיים את שניהם עכשיו, אבל תפילה כיון שצריך לילך לבהכ"ס, לכן יכול ליטול לולב. ובה הרווחנו אף לשאלה דידן, כיון שאין מתפללים במקום שמבדילים אלא הולכים לבהכ"ס, שפיר דמי.

יש שנוהגים לפעמים להקדים הבדלה לתפילת ערבית, הדבר מצוי בעיקר בשבתות שמחה שטורח לקבץ את כולם אחרי התפילה להבדלה כשכולם מזורזים לארוז מזוודות ולסדר את הדירות שהתארחו בהם, ומעדיפים להבדיל מיד אחר סעודה שלישית ואח"כ הולכים להתפלל, ויש לשאול אם מותר לעשות כן מאחר דקיי"ל תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

המשנ"ב (סימן תפ"ט סק"ח) כתב "ואפילו לקדש ולהבדיל מותר קודם תפילה, אלא שאסור במלאכה עד שיבדיל". הנה מפורש יוצא מפי זהן גדול שמותר להבדיל קודם התפילה ולא הזכיר שיש בזה איסור משום תפילת ערבית התדירה. אבל יש לדחות דהמשנ"ב לא איירי במי שעומד להתפלל עכשיו אלא רק לאחר זמן, דבאופן זה לא חשיב שמצות התפילה עומדת לפניו ולכן אין לה קדימה על פני הבדלה.

ואף שהשו"ע (סימן רפ"ו ס"ד) כתב שאם היו לפניו שתי תפילות א' של מנחה וא' של מוסף, צריך להתפלל של מנחה תחילה ואח"כ של מוסף וי"א שאם אינו צריך להתפלל עתה שתיהן יכול להקדים של מוסף, אבל הדעה הראשונה שהוזכרה בסתם בשו"ע ס"ל שאפילו אינו עומד עתה להתפלל מנחה מ"מ צריך להקדימה מדין תדיר, וא"כ אף בנידו"ד נאמר דהגם שאינו רוצה עתה להתפלל, מ"מ אסור לו להבדיל קודם כי המעריב תדיר. יש לחלק דרך במנחה ומוסף ששתיהן מצוה אחת צריך להקדים את התדיר אף שאינו רוצה עתה להתפלל מנחה, אבל בתפילה והבדלה שהם שתי מצוות שונות אם אינו עומד עתה להתפלל מותר לו להבדיל קודם, וכיו"ב חילק בשלמי תודה חנוכה ס"ה.

אמנם בנידו"ד שהם עומדים להתפלל מיד אחר הבדלה, י"ל שאסור להם להבדיל קודם תפילת ערבית.

והנה השו"ע (סימן רצ"ט ס"ד) כתב שמי שיש לו רק כוס אחת, יברך ברהמ"ז על הכוס ואח"כ מבדיל עליו. וכתב בבא"ה"ל בשם הב"ח ואליה

» המשך משנת המוסר מעמ' 1

אם אין בדיוק את המאכל שהוא רוצה? ומה פירוש 'אין מה לאכול', אין לחם - ברכת המזון מדאורייתא, זה נקרא שאין מה לאכול? הרב שך היה מאוד משתוקק לברך ברכת המזון. חשוב מאוד שאדם יתבונן בכל חסדי ה' אלו.

בואו חשבון

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, תבנה ותכונן עיר סיחון" (כא,כז) אומרים חז"ל (ב"ב עח' ע"ב) "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ועל ידי זה תבנה - בעוה"ז, ותכונן - לעוה"ב.

החפץ חיים היה אומר: שהאדם צריך לשים לב, שיבוא יום והוא ייפגש עם הימים שלו וכדאי שהפגישה תהיה נעימה לו. כשאדם לומד בהתמדה וכו' יהיה לו נעים, אולם כשאדם יפגש עם ימים שיראה כמה שעות הוא פטפט ר"ל הוא מאוד יצטער על כך. יש לנו אושר גדול שאנו יכולים לזכות בעולם הזה, שהוא מצד עצמו הבל הבלים, להרוויח ממנו ולבנות את העולם הבא.

מצד אחד אפשר ללכת בעולם הזה אחרי הנאות, אחרי כבוד, אחרי הבל הבלים, אך מצד שני אפשר לקנות ולבנות את העולם הנצחי. מכל רגע אפשר לקחת אותו להבל הבלים ומאידך לעשותו נצח, בואו חשבון - תחיו עם חשבון. לעתיד לבוא אדם יצטער על זה מאוד על שהוא לא חי עם חשבון, אין לשער איזה סייעתא דשמיא שיש למי שכן חי עם חשבון.